

รายการอ้างอิง

เอกสารชั้นต้น

จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. เอกสารรัชกาลที่ 5 ร.5 ศ.2/5 เรื่อง โครงการศึกษา
(ร.ศ.129)

- ____. เอกสารรัชกาลที่ 5 ร.5 ศ.2/7 เรื่อง รายงานนายสนั่น เรื่อง การตรวจการศึกษา
ในประเทศอินเดีย ร.ศ.117 (พ.ศ.2441)
- ____. เอกสารรัชกาลที่ 5 ร.5 ศ.2/9 เรื่อง ทูลเกล้าฯ ถวายรายงานของหลวงไพศาล-
ศิลปศาสตร์ เรื่องการศึกษาแห่งประเทศญี่ปุ่น ร.ศ.121 (พ.ศ.2445)
- ____. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.2/10 เรื่อง พระบรมราชโบายการเล่าเรียนเมืองเชียงใหม่
เรื่อง หลักสูตรมูลศึกษา (7 กุมภาพันธ์ ร.ศ.124)
- ____. เอกสารรัชกาลที่ 6 ศ.2/11 เรื่อง ประมวลศึกษา ภาค 2 หลักสูตรสามัญศึกษา
(พ.ศ.2467)
- ____. เอกสารรัชกาลที่ 7 บ.4/67 เรื่อง บุคคลตั้งตนเป็นผู้วิเศษ (พ.ศ.2473)
- ____. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ ศธ.2/168 เรื่อง พระราชบัญญัติประถมศึกษา
- ____. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ ศธ.16/6 เรื่อง ข้อบังคับการแข่งขันฟุตบอลของกรม
ศึกษาธิการ
- ____. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ ศธ.53.1/10 เรื่อง ขอนายสนั่นเป็นครูผู้ช่วยแลขอรูป
ภาพแผนที่สำหรับนักเรียนขอตั้งหอสมุดที่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ (ร.ศ.113)
- ____. เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี สร.0201.25/888 เรื่อง การคำถ่าน พ.ศ.2485

หนังสือ

ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. การสุขาภิบาลสำหรับบุคคลและครอบครัว. ม.ป.ท., 2461.

____. "ความหวังใยของ 'ครูเทพ'" ใน ประชุมโอวาท. พระนคร: โรงพิมพ์นิยม
วิทยา, 2509.

____. ความเรียงเรื่องต่างๆ ของครูเทพ (นามแฝง). พระนคร: โรงพิมพ์
ไทยเชมม, 2475.

- _____ . โคลงกลอนของ ครูเทพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2512. (ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านผู้หญิงถวิล ธรรมศักดิ์มนตรี ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม พ.ศ.2512)
- _____ . โคลงกลอนของ 'ครูเทพ' เล่ม 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515.
- _____ . โคลงกลอนครูเทพ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: องค์การคำของคุรุสภา, 2526.
- _____ . โคลงกลอนของ "ครูเทพ". กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2503. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ รองอำมาตย์เอก หลวงสุภกรพหมกิจ (กระจำง เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม 9 มีนาคม 2503)
- _____ . โคลงกลอนและความเรียงเรื่องต่าง ๆ ของครูเทพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กิตติวารรณ, 2525. (ที่ระลึกงานประชุมเพลิงหม่อมมัน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ณ เมรุวัดตรีศเทพ วันอาทิตย์ที่ 30 พฤษภาคม 2525)
- _____ . โคลงกลอนและบทประพันธ์ต่าง ๆ ของครูเทพ. พระนคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2514. (อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายครุชิต เทพหัสดิน ณ อยุธยา ณ วัดธาตุทอง วันที่ 18 มกราคม 2514)
- _____ . "ตั้งต้นเก็บเงิน" ใน ประยูท สิทธิพันธ์ (บรรณาธิการ), วรรณกรรมสยาม. หน้า 417-418. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม, ม.ป.ป.
- _____ . ตรรกวิทยา (วิชาครู). พระนคร: โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช, 2480.
- _____ . ทำไมเราจึงต้องเรียนภาษาต่างประเทศ (และเรื่องอื่น ๆ). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2464.
- _____ . ธรรมรส. พระนคร: โรงพิมพ์โรงพิมพ์พรหมนากร, 2480. (พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ นางไหว โภธิประสาธ ณ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2480)
- _____ . แบบเรียนใหม่ เล่ม 1. พระนคร: โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช, 2481.
- _____ . แบบเรียนใหม่ เล่ม 2. พระนคร: โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช, 2478.
- _____ . กับพระยาอนุกิจวิธูร. แบบสอนอ่านธรรมจริยา เล่ม 2. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2467.

- ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. แบบสอนอ่านใหม่ เล่ม 1. พระนคร: โรงเรียนช่างพิมพ์
วัดสังเวช, 2481.
- _____. แบบสอนอ่านใหม่ เล่ม 7. พระนคร: โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช, 2481.
- _____. "ปาฐกถา เรื่อง สยามกับพาณิชย์" ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนาย
นายกรรชิ่ง โชติกเสถียร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2516.
- _____. "มนุษย์กับการศึกษา" ใน หนังสือที่ระลึกงานเพลิงศพ. หน้า 33-42. คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.
- _____. บทประพันธ์บางเรื่องของครูเทพ. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2486.
(พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระท่าน ส.ธัมมศักดิ์มนตรี เทพัสติน นะอยุธยา
ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส, 2486)
- _____. "วิจารณ์ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี" ใน พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
จุลจักรพงษ์ (เรียบเรียง), วิจารณ์ "เพรเดริกมหาราชแห่งปรัสเซีย" เล่ม 1.
หน้า 23-29. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- _____. "โลกะมาตา" ใน นารีเรื่องนาม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาดไทย, 2498.
(พิมพ์ชำระในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงวิบูลลักษณ์ ชูหะวัน ณ เมรุวัด
พระศรีมหาธาตุ 17 เมษายน 2498)
- _____. "เอาอย่าง Adopt-ถ่ายอย่าง Adapt" ใน ประยุทธ์ สิทธิพันธ์ (บรรณาธิการ)
วรรณกรรมสยาม. หน้า 416. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม, ม.ป.ป.
- _____. กับพระยาอนุกิจวิธูร. แบบสอนอ่านธรรมจริยา เล่ม 1. พระนคร: โรงพิมพ์
อักษรนิติ, 2468.
- ไพศาลศิลปศาสตร์, พระ. ธรรมจริยา เล่ม 4. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ร.ศ.122.
- _____. แบบสอนอ่านธรรมจริยา เล่ม 5. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, ร.ศ.124.
- _____. และหลวงญาณวิจิตร. แบบสอนอ่านธรรมจริยา เล่ม 6. พระนคร: โรงพิมพ์
อักษรนิติ, ร.ศ.124.
- ไพศาลศิลปศาสตร์, หลวง. เลิกเซอร์ด้วยวิธีสอนของโรงเรียนอาจารย์ ปี 118. พระนคร:
โรงพิมพ์วรรณคดีเจริญผล, ร.ศ.119.

วารสาร

- ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. ข่าวการศึกษาหัวเมือง. วิทยาคาร 18 (2460-2461): 887-888.
- _____. ข่าวกระทรวงธรรมการ คำตัดเตือนของกระทรวงธรรมการ ว่าด้วยการปราศระหว่างเพื่อนักเรียน. วิทยาคาร 19 (2462): 1467.
- _____. ข่าววิเวกกลางเมือง. วิทยาคาร 22 (2465): 318-319.
- _____. คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ 95/7173 เรื่อง การให้การศึกษากับเด็กเกี่ยวกับศาสนา. วิทยาคาร 25 (2467): 103-105.
- _____. ข้อควรคิด : งานกับเล่น. วิทยาคาร 19 (2462): 1768-1778.
- _____. ความเห็นครูเทพ เรื่อง ส่งนักเรียนไปเรียนวิชาต่างประเทศ. วิทยาคาร 19 (2462): 1016-1018.
- _____. ความเห็นพ่อถึก : เรื่องคนตายชายคนเป็น. วิทยาคาร 24 (2466-2467): 1086-1091.
- _____. ความเห็นครูเทพ : เรื่องสามัคยาจารย์สมาคม. วิทยาคาร 19 (2461-2462): 1286-1289.
- _____. ความเห็นพ่อถึก เรื่อง พระราชบัญญัติประถมศึกษา. วิทยาคาร 25 (2467): 291-307.
- _____. คำตอบของจางวางเอกเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ในการเปิด "เรือนาคณรงศ์สงเคราะห์" โรงเรียนวัดทรงธรรม. วิทยาคาร 21 (2464): 930-933.
- _____. คำตอบของจางวางเอกเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ในการเปิด "เรือนเสริมศรัทธาการ" โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี. วิทยาคาร 21 (2464): 918-920.
- _____. คำตอบของจางวางเอกเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ในการเปิดโรงเรียนสตรีโชติเวช ณ วัดเทวราชกุญชร. วิทยาคาร 22 (2464): 409-412.

- _____ . คำตอบของจางวางเอกเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ในการเปิดโรงเรียนสตรีประจำมณฑลจันทบุรี "ศรียานุสรณ์". วิทยาคาร 21 (2463): 620-627.
- _____ . คำตอบของมหาอำมาตย์โทพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ : การเปิดโรงเรียนประจำมณฑลนครสวรรค์. วิทยาคาร 16 (2459): 847-851.
- _____ . คำแนะนำของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 3 เรื่อง เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน. วิทยาคาร 24 (2466): 111-112.
- _____ . คำพูดของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ในงานแจกแจกประกาศนียบัตรนักเรียนประถม ณ สามัคยาจารย์สโมสร. วิทยาคาร 16 (2459): 768-771.
- _____ . คำสนทนาทางวิทยุของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (เมื่อคืนวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2476). วิทยาคาร 33 (2476): 2403-2414.
- _____ . คำอนุมทนาของจางวางเอกเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ในการเปิดโรงเรียนวัดจันทร์สโมสร "ตระกูลดีศึกษาลัย". วิทยาคาร 19 (2462): 1647-1649.
- _____ . คำอนุมทนาของจางวางเอกเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ : ในการเปิดโรงเรียนประชาบาล เข้มเกษสุวรรณ. วิทยาคาร 25 (2467-2468): 198-201.
- _____ . เงินการกุศลที่มหาชนให้บำรุงมหาวิทยาลัยในสหภาพรัฐอเมริกา. วิทยาคาร 20 (2462): 116-119.
- _____ . แจ้งความกระทรวงธรรมการ แผนกกรมศึกษาธิการ เรื่อง รับเด็กอนาถาเข้าเล่าเรียน. วิทยาคาร 18 (2461): 604-605.
- _____ . นักเรียนมัธยม 8 มากเกินไปหรือ?. วิทยาคาร 25 (2468): 1087-1088.
- _____ . นิทานเรื่องพี่เสียม. วิทยาคาร 22 (2465): 1371-1383.

- _____ . ปาฐกถา เรื่อง การอบรมเด็ก. วิทยาคารย 33 (2475): 394-410.
- _____ . ปัญหา "สหศึกษา" หรือเรื่องให้เด็กหญิงชายเรียนปนกัน. วิทยาคารย 18 (2461): 742-756.
- _____ . ธรรมศักดิ์มนตรี, พระยา. ประกาศเรื่อง การใช้กระดาษต่าง ๆ ในกระทรวง. วิทยาคารย 16 (2458): 421.
- _____ . ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. ประเทศฝรั่งเศสเริ่มสอนหน้าที่มารดาแล้ว. วิทยาคารย 24 (2467): 1156-1157.
- _____ . บรรณารักษ์ของเสนาบดีกระทรวงธรรมการ "การแจกรางวัลการแสดงศิลปหัตถกรรม ของนักเรียนและพาณิชยการของพลเมือง พ.ศ.2460. วิทยาคารย 18 (2460-2461): 1234-1239.
- _____ . พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พระพุทธศักราช 2461. วิทยาคารย 18 (2461): 727-741.
- _____ . "มรรยาทของครู" (จดตามข้อความที่จ้างวางเอกเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ได้มาแสดงปาฐกถาแก่นักเรียนฝึกหัดครู วัดบวรนิเวศ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2466). วิทยาคารย 24 (2466): 482-487.
- _____ . รายงานประชุมอุปราชและสมุหเทศาภิบาล แผนกกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2462. วิทยาคารย 22 (2464-2465)
- _____ . วิธีของราชการกับวิธีของพาณิชย. วิทยาคารย 22 (2465): 1303-1310.
- _____ . สยามกับพาณิชย. วิทยาคารย 22 (2465): 1128-1234.
- _____ . ธรรมศักดิ์มนตรี, พระยา. รโวาทแก่นักเรียน "การแจกรางวัลหมั้นเรียน" ณ สามัคยาจารย์ สโมสรสถาน วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2458. วิทยาคารย 16 (2458): 312-313.
- _____ . ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. รโวาทของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ในการประชุมนักเรียนที่ สอบไล่ได้ประโยคมัธยมบริบูรณ์ ประจำปี 2461. จันทรสยามวารศัพท์ 55 (วันศุกร์ที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2462): 2.
- _____ . รโวาทของเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ในการแจกประกาศนียบัตรประโยค ประถมพาณิชย. วิทยาคารย 18 (2461): 1140-1144.

_____ . โถวาทของเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ในการแจกรางวัลหมั้นเรียน.

วิทยาคารย 18 (2461): 677-681.

_____ . โถวาทของเสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวในที่ประชุมแจกประกาศนียบัตร

แก่นักเรียนที่สอบไล่ได้ประโยคมัธยมบริบูรณ์ พ.ศ.2466. วิทยาคารย 25 (2467-2468): 383-385.

เอกสารชั้นรอง

หนังสือ

ขจัดภัย บุรุษพัฒนา. ชาวจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2517.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.

_____ . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.

_____ . รายงานการสัมมนา "จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โครงการ

พัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, 2522.

คณะกรรมการรวบรวมผลงานนักการประถมศึกษาที่ดีเด่น. นักการประถมศึกษาที่ดีเด่น.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2524 (ที่ระลึกในวาระครบ 60 ปี ของการประถมศึกษา 25 พฤศจิกายน 2524)

จันทร์จิรายุวัฒน์ รัชนี้, ม.จ. ไฉไล เทพหัสดิน ณ อยุธยา และอุษา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

(ผู้รวบรวม), นักกลอนป้อนเข้าแซ่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ประมวลบทพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ภาคปกิณกะ). พระนคร: นิวสตีลซิลการพิมพ์, 2498.

(พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสุวรรณกิจชำนาญ ณ เมรุวัดมกุฎ-กษัตริยาราม)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หลักและพื้นฐานการศึกษาไทย ชุดที่ 1. กรุงเทพฯ: ภาควิชา

สารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ: อมการพิมพ์,

2527.

- เฉลิม จันทรอมพงศ์ และคณะ. ประวัติศาสตร์สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสถียรไทย, 2520.
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. ครูเทพ. กรุงเทพฯ: โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2535.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. แผนพัฒนาการเมืองฉบับแรกของไทย. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2513.
- ณรงค์ พ่วงพิศ. พระราชวงศ์เชอกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากรและการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในประเทศไทยเมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2517. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ณ พระเมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 15 ธันวาคม 2517)
- ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม. ชีวประวัติเจ้าพระยากรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บันดาศำสน์, 2517.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์. รายงานการวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ธีระพร อูวรรณวัฒน์. จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอกสารทางวิชาการ คณะครู-ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยุคใหม่ : จริยธรรมในการศึกษาสำหรับอนาคต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- นายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี, สำนัก. วัฒนธรรมไทย เรื่อง ประวัติการค้าขายของไทย. ม.ป.ท., 2486.
- เบญจมาศ พลอินทร์. วรรณคดีขนบประเพณีและศาสนา. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 237. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2524.
- ปิยะนัทร ปิตะวรรณ. การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย. ใน ณรงค์ พ่วงพิศ และพลศักดิ์ จิระกรศิริ (บรรณาธิการ), สังคมไทย 200 ปี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ประภาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษา : ทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

พุทธทาสภิกขุ. แนะแนวจริยธรรม. พระนคร: ชุมมนุสง์เสริมจริยศึกษา, 2505. (ปาฐกถา
ชุดอบรมครูส่วนกลาง ที่หอประชุมคุรุสภา)

พรเพ็ญ อ้นตระกูล. แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. ใน ฅรงค์ พ่วงพิศ
และพลศักดิ์ จิรากรศิริ (บรรณาธิการ), สังคมไทย 200 ปี. หน้า 188-190.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.

พระราชวรมนู (ประยูรค์ ปยุตโต). คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ไพฑูริย์ ช่างเรียน. ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย. พระนคร: สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช, 2514.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ประมุขลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ภาคปกิณกะ). พระนคร: นิวสเต็มซิลการพิมพ์, 2498.
(พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสุวรรณภิกษานามู ฅ เมรุวัดมกุฎ-
กษัตริยาราม วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2498)

_____ . พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2501.
(พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ อมาตย์โทหม่อมเจ้าสุขขปรารถ กมลასน์
ฅ เมรุวัดมกุฎกษัตริยาราม วันที่ 12 มกราคม 2501)

มุขมนตรี (อวบ เปาโรหิตย์) เจ้าพระยา. เรื่องตั้งเจ้าพระยากรุงรัตนโกสินทร์. พระนคร:
โรงพิมพ์ลหุโทษ, 2474. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านน้อย เปาโรหิตย์
ผู้มารดา ฅ สุสานหลวง วัดเทพศิรินทราวาส, 2474)

รมทยากร. ห่าสิบเจ้าพระยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิทยาการ, 2514.

ยุพเรศ บุญกลิ่นขจร. อิทธิพลของชาวจีนในด้านเศรษฐกิจ. ใน ขจัดภัย บุญพัฒน์
(บรรณาธิการ), ชาวจีนในประเทศไทย. หน้า 100-101. กรุงเทพฯ: สำนัก
พิมพ์แพร่พิทยา, 2517.

ยศ วัชรเสถียร. ความเป็นมาของการประพันธ์และนักประพันธ์ของไทย. กรุงเทพฯ:
แพร่พิทยา, 2517.

รอง ศยามานนท์. ประวัติศาสตร์ในระบอบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช, 2520.

- ละออง ศรีสุคนธ์. ชีวประวัติบุคคลตัวอย่างของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
2504.
- ว.ช. ประสงค์. แผ่นดินสมเด็จพระปกเกล้า. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสาส์น, 2505.
- วิรุฬห์จรรยา, ชุน. ประวัติครู. ครูสภาจัดพิมพ์ในวันครู 16 มกราคม 2501. คณะอนุกรรมการ
การแผนกประวัติครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภา, 2502.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. การปรับตัวของไทยและจีนในสมัยจักรวรรดินิยมใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท
ต้นอ้อจำกัด, 2534.
- _____. แนวความคิดทางการศึกษาไทย 2411-2475. โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
กรุงเทพฯ: พันนี้พับบลิชชิง, 2526.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ครูไทย 200 ปี. คณะอนุกรรมการพิจารณาจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกครู
200 ปีของครูสภา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภา, 2525.
- _____. กรมวิชาการ. โครงการทดลองรูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรม.
กรุงเทพฯ: ธนประดิษฐ์การพิมพ์, 2527.
- _____. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. เอกสารการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรม
ไทย 22-27 มกราคม 2523. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2523.
- _____. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507. พระนคร: โรงพิมพ์ครูสภา, 2507.
(พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบเจ็ดสิบสองปีของกระทรวง วันที่ 1 เมษายน
พุทธศักราช 2504)
- _____. หนังสืออ่านภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภา
ลาดพร้าว, 2520.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. วรรณคดีเกี่ยวกับชนบประเพณี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษา
ตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2533.
- สกินเนอร์ เจ. วิลเลียม. สังคมจีนในประเทศไทย : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์. แปลโดย
พรณี ฉัตรพลรักษ์ และคนอื่น ๆ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- สตรีจุลนาค, โรงเรียน. หนังสือ 60 ปี สตรีจุลนาค. กรุงเทพฯ: ศรีสยามการพิมพ์, 2529.
- สมพร เทพสิทธิ์า. กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรม : ในการสอนตามหลักสูตร
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุกัญญา ตีระวนิช. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ:

ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน. สดุดีบุคคลสำคัญ เล่ม 3. กรุงเทพฯ: บริษัท

ประชาชนจำกัด, 2527.

อนมานราชชน, พระยา. (เสฐียรโกเศศ). ชาติ-ศาสนา-วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2515.

อมรตรุณารักษ์ (แจ่ม สุนทรเวช) จมื่น. พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระ

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว : การศึกษาแห่งชาติ เล่ม 7. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา,

2513.

อานนท์ อภาภิรม. สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525.

วารสาร

คุรุมิตร (นามแฝง). ชีวประวัติเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี. วิทยาสาร (1 ตุลาคม 2494):

3-8.

บรรจง ศศิธรานุกร. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา). มิตรครู

16 (15 พฤศจิกายน 2517): 4-5.

บัญญัติ ไจบรรจง. การศึกษาภาคบังคับ : หลักการ จุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติ.

วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2530): 12.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระบรมราชโองการแก่นักเรียนไทยในประเทศ

อังกฤษ. วิทยากร 25 (2468): 1000-1010.

ยุพา นันทะไชย. จริยธรรมของผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตามที่คาดหวังและ

ปฏิบัติจริง. วิทยาสารเกษตรศาสตร์ 10 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2532): 223.

สมัย สันทอง. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีกับความเป็นนักการศึกษา. วิทยาสาร 25

(1 มกราคม 2517): 31-33.

งานวิจัยและวิทยานิพนธ์

- วิโรจน์ วงษ์ทน. แนวคิดและผลงานของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี. ภาควิชาพลศึกษา
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ศุภวรรณ รัตนาภูผา. พัฒนาการของหลักสูตรและการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา
ตั้งแต่พุทธศักราช 1826 จนถึงพุทธศักราช 2530. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ. งานวิจัย เรื่อง ปรัชญาสยาม : บทวิเคราะห์ด้านการศึกษา.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- อัจฉรา ชีวพันธ์. แนวคิดทางการศึกษาของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ภาษาอังกฤษ

- Kohlberg, L. Moral Development and Behavior. New York : Holt
Rinchart and Winston Co., 1976.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวอังคณา สาภาประเสริฐ เกิดเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2496 ที่
จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา เมื่อปีการ
ศึกษา 2530

ศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา สาขาวิชาพื้นฐานการ
ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2535 ปัจจุบันรับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการ-
การการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย